

Posudek oponenta na bakalářskou práci

Název: Proměny forem hospodaření v transformačním období: modelový příklad ORP Kralovice

Autorka práce: Veronika Eretová

Předmětem oponentského posouzení je bakalářská práce Veroniky Eretové, která vznikla pod vedením RNDr. Víta Jančáka, PhD.

Předkládaná bakalářská práce čítá 64 stran, 5 obrázků a 11 tabulek. Přílohami jsou rozsáhlé tabulky zobrazující vývoj podnikatelské struktury, výměry ZP a průměrné výměry podniků v zemědělství Česka a jednotlivých podniků v modelovém území ve zkoumaných letech, dále pak obrazová příloha. V seznamu literatury je uvedeno 24 titulů.

Předkladatelka se zaměřila na téma zemědělství v Česku v období transformace na příkladu modelového území SO ORP Kralovice. Výběr tématu zdůvodňuje svým dlouhodobým zájmem o toto odvětví národního hospodářství, osobní znalostí místních podmínek v SO ORP Kralovice, dále pak množstvím nedořešených problémů v procesu transformace.

V úvodu práce autorka stručně popisuje základní význam zemědělství v souvislosti s historickým vývojem a nastiňuje specifický vývoj zemědělství v Česku od roku 1948 až po současnost. Následně formuluje hlavní cíl práce, kterým je analýza a zachycení podstatných změn forem hospodaření v modelovém území správního obvodu obce s rozšířenou působností Kralovice, a to především po roce 1989. Konkrétněji jde pak o snahu zachytit vývoj každého jednotlivého podniku v SO ORP Kralovice po r. 1989 do současnosti a poté komparovat vývoj forem hospodaření v SO ORP s vývojem v Česku ve zkoumaných letech. V návaznosti na cíl práce pak autorka formuluje předpoklad, který se snaží svým výzkumem potvrdit, či vyvrátit: před rokem 1989 byla většina zemědělské půdy obhospodařována jednotnými zemědělskými družstvy a státními podniky, podnikaly především právnické osoby s velkou rozlohou. Soukromé hospodaření bylo zcela potlačeno. Po roce 1989 narůstá počet soukromě hospodařících rolníků, v období transformace vzniká celá řada nových forem hospodaření, a to především obchodních společností.

Metodicky je práce založena jak na práci s tvrdými daty (statistické publikace ČSÚ, Agrocensus, Zelené zprávy atd.), tak na vlastním terénním šetření, které autorka považuje za stěžejní. V kapitole věnované metodice práce se však autorka postupem vlastního terénního šetření zabývá spíše okrajově, tato kapitola je téměř výhradně zaměřena na problematiku získávání a zpracování tvrdých dat. Jakým způsobem probíhalo vlastní terénní šetření, jak byli vyhledáváni pamětníci? V kapitole Vývoj využití půdy po od roku 1845 uvádí autorka možnost zkoumání proměn krajinného rázu pomocí metody analýzy využití ploch, kde využívá také data z Databáze dlouhodobých změn využití ploch Česka, přičemž tato metoda ani zdroj dat nejsou uvedeny v kapitole věnující se metodice, což může narušovat přehlednost práce.

Teoretická část práce se zaměřuje zejména na obecný vývoj zemědělství v Česku před rokem 1989 a v transformačním období po r. 1989 (včetně vývoje podnikatelské struktury v zemědělství po r. 1989). Tato část práce není příliš rozsáhlá, ale jednotlivé etapy vývoje zemědělství jsou s ohledem na celkový rozsah a téma práce zpracovány přehledně a věcně. V teoretické části bych uvítala více rozvést, kteří autoři se věnovali vývoji zemědělství v Česku (zejména v období transformace) a jakým způsobem prováděli své výzkumy. Stručný přehled autorů je v práci uveden, ale v kapitole

Metodika, kam dle mého názoru nepatří. Autorka uvádí dvě možná členění procesu transformace (3 a 4 etapy). K jakému členění transformačního období se autorka spíše přiklání a proč (Bičík, Jančák 2005; Doucha, Sokol 1999)? V teoretické části je také zmíněn pojem agrokomplex, který zde není vysvětlen. Jaká je tedy definice agrokomplexu?

V další části autorka charakterizuje modelové území SO ORP Kralovice nejprve obecně, poté v návaznosti na cíl práce z hlediska využití půdy a forem podnikání v zemědělství. Tato část je vhodně doplněna přehlednými mapkami, tabulkami a grafem. Součástí této kapitoly je kromě vývoje využití půdy od r. 1845 také SWOT analýza zemědělské výroby v SO OPR Kralovice. Je známo, že metoda SWOT analýzy je velmi náročná a je nejčastěji vytvářena větším množstvím odborníků. V tomto případě vytvořenou SWOT analýzu hodnotím kladně, a to zejména díky snaze autorky přehledně zobrazit podmínky pro zemědělskou výrobu a její charakter v modelovém území.

Stěžejní část práce tvoří samotný výzkum vývoje forem hospodaření v SO ORP Kralovice (14 stran). Zde jsou přehledně zpracovány specifické přeměny jednotlivých konkrétních zemědělských podniků (11 JZD, 2 st. statky, 1 škol. statek) po roce 1989. Tyto přeměny jsou také zachyceny v přiložených tabulkách a jsou porovnány se situací v celém Česku. Samotný výzkum je poměrně rozsáhlý a autorka v něm prokázala schopnosti kvalitně zpracovávat, vyhodnocovat, komparovat a interpretovat získaná data. Přínosem by dle mého názoru byla jednoduchá ilustrační mapka, kde by byly vyznačeny obce, resp. sídla, ve kterých sídlí jednotlivé zemědělské podniky zkoumané v této práci.

V závěru práce jsou stručně a jasně shrnuty dosažené výsledky. Autorka se správně vrací k cíli a předpokladům práce a uvádí, jich bylo cíle dosaženo a zda byly předpoklady potvrzeny či vyvráceny. Autorka v závěru zmiňuje řadu nevyřešených problémů souvisejících s transformací. Jaké problémy to dle jejího názoru jsou? V jakém ohledu by bylo přínosné a zajímavé se tématem transformace v budoucnu dále zabývat?

Po formální stránce se v práci vyskytuje několik opakujících se překlepů a u některých tabulek nejsou uvedeny zdroje. Nicméně autorka prokázala schopnosti a splnila podmínky, které se kladou na bakalářskou práci, proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 6. 9.2011

Mgr. Eva Vaňková